

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

POSITION PAPER

Zagreb, 5.6.2022.

HUP PREMA VLADI I MINISTARSTVU GOSPODARSTVA I ODRŽIVOG RAZVOJA UPUĆUJE DALJNJE PRIJEDLOGE MJERA ZA POMOĆ GOSPODARSTVU USLIJED IZNIMNOG PORASTA TROŠKOVA ENERGENATA NA TEMELJU PROVEDENE ANKETE MEĐU ČLANICAMA HUP-a

Porast cijena energenata rezultat je niza čimbenika: visoke potražnje na tržištu, klimatskih prilika i naglog gospodarskog oporavka, ruske invazije na Ukrajinu, smanjenju zaliha plina u Europi, te porastu potražnje za energentima na azijskim tržištima koja su spremna plaćati visoku cijenu. Europska komisija (EK) je 13. listopada objavila Komunikaciju o paketu mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije s prijedlogom hitnih mjera za zaštitu potrošača i industrije, koje se mogu financirati iz prihoda od trgovanja emisijama stakleničkih plinova. Na tragu preporuke je Vlada RH donijela Paket mjera za ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata koji je u primjeni od 1. travnja, a koji se u segmentu potpore poduzetništvu odnosi na potrošnju plina mikro, malim i srednjim poduzetnicima s prosječnom godišnjom potrošnjom do 10 GWh. HUP je dopisom na Ministarstvo u travnju 2022. godine izrazio zabrinutost jer mjere nisu dostatne, obzirom da isključuju **velike potrošače plina kao i sve potrošače električne energije**.

Kroz REPowerEU program za zajedničko europsko djelovanje za cjenovno pristupačniju, sigurniju i održiviju energiju je EK 8. ožujka 2022. izdala dodatne smjernice državama članicama o tome kako ublažiti povećanje cijena električne energije za kućanstva i poduzeća, otvoriši prostor za potpore kroz ublažavanje maloprodajnih cijena jako izloženim poduzećima i proširenje mjera državnih potpora, kako bi svaka država članica pružila adekvatnu potporu poduzećima i sektorima koji su ozbiljno pogođeni. Predloženo je da se za ove potpore koriste profiti i prihodi koji se ostvaruju na tržištu električne energije. Nastavno je, kasnije istog mjeseca, izdana komunikacija EK kojom se izriču mogućnosti za daljnje hitne mjere kako bi se osigurale pristupačne cijene energije i otklonili ozbiljni poremećaji u gospodarstvu. Cilj je tih mjera pružiti potporu, a da se pri tome dugoročno ne naruše ciljevi zelenog plana, što uključuje dekarbonizaciju i energetske učinkovitost. Iako su gotovo sve države članice dodatno intervenirale kroz prostor koji im je otvoren, Vlada Republike Hrvatske je, unatoč daljnjem poskupljenju energenata i pogoršavanjem stanja u gospodarstvu izostavila proširiti mjere, tako da danas većina poslovnih subjekata ističe da više nije u mogućnosti samostalno iznijeti poskupljenje energenata i predstojeću energetske, no i tehnološku (digitalnu) tranziciju, koja im je nadasve potrebna da opstanu u konkurentskom okruženju. Stoga opetovano, u ime članica HUP-a, apeliramo **na donošenje hitnih kompenzacijskih mjera** i pokretanje **natječaja** prvenstveno za bespovratna sredstva, te podredno pristup financijskim instrumentima, te otkloniti nedostatke i izazove u prijavi na iste, dakle pojednostavniti prijavu, kao i prilagoditi uvjete provedbe. U svibnju je među članicama HUP-a provedena anketa s ciljem analize stanja i prikupljanja preporuke za daljnje prijedloge mjera potrebnih gospodarstvu koji su detaljnije razrađeni unutar interne radne skupine, a koje navodimo u nastavku ovog dokumenta.

Središnji ured: Radnička cesta 37a, 10000 Zagreb, tel: 01 48 97 555, fax: 01 48 97 556, e-mail: hup@hup.hr, www.hup.hr
žiro račun: 2340009-1100151718, IBAN: HR92 2340 0091 1001 5171 8, matični broj: 0410128, OIB: 80978339255

Podružnica Osijek: Vukovarska ulica 31 (Eurodom, IV kat), 31000 Osijek, tel: 031 370 074, 031 370 076, e-mail: hup-osijek@hup.hr

Podružnica Rijeka: Dolac 8/II, 51000 Rijeka, tel: 051 321 494/495, fax: 051 321 499, e-mail: hup-rijeka@hup.hr

Podružnica Dalmacija: Bernardinova 1, 21000 Split, tel: 021 368 288/296, tel/fax: 021 368 212, e-mail: hup-split@hup.hr

Podružnica Varaždin: Zagrebačka 89, 42000 Varaždin, tel/fax: 042 352 034, e-mail: hup-varazdin@hup.hr

Što kažu članovi HUP-a?

Značaj električne energije u poslovanju i utjecaj porasta cijena na poslovanje članovi HUP-a?

- ➔ 80% poduzeća električna energija predstavlja najznačajniji energent u poslovanju i velika se većina (95%) opskrbljuje preko registriranog opskrbljivača električne energije
- ➔ najbrojniji su mali potrošači (do 1 GWh godišnje), dok 1/6 troši iznad 5GWh godišnje
- ➔ za 40% poduzeća cijena električne energije porasla je preko 100%
- ➔ 30% poduzeća ističe da će odustati od investicija zbog rasta troškova uslijed povećanja cijena energenata
zbog utjecaja na pad investicija, izvoza i osobne potrošnje će u takvom scenariju ukupni BDP u 2022. rasti po stopi manjoj za 2,4 pb, pa bismo na kraju 2023. mogli ostvariti i preko 3% manji ukupni BDP u odnosu na trenutna očekivanja (-14 milijardi kuna u stalnim cijenama iz 2015.)
- ➔ 72 % poduzeća ističe da nije u mogućnosti poskupljenje energenata prenijeti na cijenu krajnjeg proizvoda ili usluge, te da će veći dio tereta snositi samostalno
- ➔ 46 % poduzeća uslijed poskupljenja energenata suočeno s gubitkom tržišta / klijenata te gubitkom konkurentne pozicije na tržištu

Prijedlozi ublažavanja rasta cijena električne energije na poslovanje

(1) Subvencije na energente

- ➔ proširenje kriterija prihvatljivih korisnika Paketa mjera za ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata za segment plina na velika poduzeća i velike potrošače (> 10GWh)
- ➔ proširenje Paketa mjera za ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata na potrošače električne energije prema modelu koji se primjenjuje u Sloveniji za sve poslovne subjekte čije će se troškovi energije u 2022. g. povećati > 40 posto u odnosu na 2021. g. Visina potpore ovisi o udjelu troškova energije u operativnim troškovima korisnika i visini neto prihoda od prodaje ¹
- ➔ subvencija po potrošenom MWh energije za sve (velike) potrošače energije
- ➔ smanjenje / privremena suspenzija (do barem 31.12.2024) reguliranog dijela cijene električne energije - naknada za korištenja prijenosne i distribucijske mreže (mrežarine), naknade za obnovljive izvore energije i visokoučinkovite kogeneracije (OIEiVK) i trošarine. Republika Njemačka ukida naknadu za OIE od 1.7.2022.

¹ Slovenska Vlada je predvidjela pomoć u vidu potpore gospodarstvu u sanaciji šteta uzrokovanih rastom cijena energenata za sve poslovne subjekte čije će se troškovi energije u 2022. godini povećati za više od 40 posto u odnosu na 2021. godinu. Visina potpore ovisi o udjelu troškova energije u operativnim troškovima korisnika i visini neto prihoda od prodaje, te iznos potpore ne smije prelaziti 60 % štete korisnika od povećanja cijena energije i istodobno ne smije premašiti definirane iznose. Više vidi: ZAKON O UKREPIH ZA OMILITEV POSLEDIC DVIGA CEN ENERGENTOV V GOSPODARSTVU IN KMETIJSTVU (ZUOPDCE).

(2) Poticanje uspostave sustava za korištenje obnovljivih izvora energije i poticanje ulaganja u energetske učinkovitosti kako bi se zajamčilo postizanje ciljeva resursno i energetski intenzivnih industrija i investicije za energetske samodostatnost

(a) Promptno otvaranje i brzi pripremu natječaja iz NPOO i VFO koji se odnose na uspostavu sustava za korištenje obnovljivih izvora energije kao i povećanje energetske učinkovitosti (posebno važno industriji) uz otklanjanje postojećih poteškoća:

- od izmjena u NPOO-u, ali i operativnim programima VFO-a koji su trenutno na e-savjetovanju **očekujemo/tražimo znatna povećanja u bespovratnim sredstvima namijenjenim za zelenu transformaciju i dostizanje povećanih ciljeva potrošnje energije iz obnovljivih izvora** – sami financijski instrumenti uslijed prevelikih poremećaja u lancima opskrbe i enormnom porastu troškova neće biti dostatni da se postigne potreban učinak
- razmotriti i prilagoditi kriterije prijave na bespovratna sredstva (trajni vs. ograničeni natječaj, bodovni prag i sl.)
- otvoriti **financijske instrumente kroz 'capital rebate'** kojim je omogućen otpis glavnice za postignute ciljeve javnih politika čime se do 50% kredita može pretvoriti u bespovratna sredstva
- pojednostaviti natječajnu dokumentaciju, brzi procesi provjere i odobravanja projekata
- otvoriti **mogućnost retrogradnog priznavanja troškova iz investicija u energetske učinkovitost kroz 2022. godinu**
- ugraditi fleksibilne cjenike koji bi uslijed velikih poremećaja u opskrbnim lancima troškovi dozvolili prilagodbu na stvarne troškove
- nastaviti s pozivima „Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim industrijama“ uz proširenje na sve sektore bez obzira na veličinu iz prerađivačke industrije na način da se ne uvođe ograničavajući faktori niti u veličini poduzeća niti djelatnosti koje se obavljaju
- redefinicija kriterija veličine poduzeća koji su prihvatljivi korisnici kroz obuhvaćanje svih djelatnosti iz prerađivačke industrije na način da se ne uvođe ograničavajući faktori niti u veličini poduzeća niti djelatnosti koje se obavljaju, svakako treba uključiti i telekomunikacijski i digitalni sektor uzimajući u obzir ambiciozne ciljeve koje je RH preuzela od EU u dijelu razvoja navedenih sektora
- dodatno, osim NPOO/VFO predlažemo da se sredstva Modernizacijskog fonda za zelena ulaganja u idućoj godini također otvore za sve djelatnosti bez ograničenja na sektori i veličinu poduzeća
- preusmjeravanje zajmova iz Mehanizam za oporavak otpornost (RRF) prema odredbama RePowerPrograma u privatnih sektor

(b) **Beskamatno kreditiranje obrtnih sredstava uz izdavanje državnih jamstava za poslovne subjekte kojima je ugrožen opstanak** i za one kojima je povećanje troška energije ugrozilo daljnji tijek poslovanja i za obrtna sredstva – analogno programu HBOR Mjera Covid 19

(c) **Stvaranje pogodnijeg okruženja za provedbu investicija i projekata u obnovljive izvore energije uz što hitnije otklanjanje trenutnih prepreka.** Posebno ističemo da se u što kraćem roku treba odraditi sljedeće:

- uskladiti sve dionike koji su uključeni i proces (MINGOR, HERA, HROTE, ODS HOPS, HEP i ostali operatori)
- ubrzati donošenje podzakonskih akata utemeljenih na novom Zakonu o tržištu električne energije na način da se omogući proizvodnje OiE svim zainteresiranim poduzetnicima za proizvodnju OiE prvenstveno za vlastite potrebe
- optimizirati postojeće procese i osigurati mehanizme kojima će se pojednostaviti i ubrzati ulaganja u obnovljive izvore energije (namjena zemljišta, prostorni planovi, izdavanje dozvola, ubrzavanje administrativnih postupaka za energetska odobrenje, studija utjecaja na okoliš) – predlaže se mapiranje područja na kojima je moguće ulaganje u OiE kao dio državne nematerijalne imovine (na način da se jednom „odobreno područje“ ne treba ponovo elaborirati, stvaranje tzv. „Go-to područja“ za razvoj OiE
- uvesti poboljšanja u sustav opskrbe iz obnovljivih izvora energije, tu posebno: korištenje proizvedene energije iz obnovljivih izvora svugdje u sustavu pravnog subjekta ne vezano za obračunsko mjerno mjesto; promjene u modelu proizvedene, a ne potrošene energije iz obnovljivih izvora na model „reciprociteta“- da se proizvedenu a ne potrošenu energiju predaje besplatno u sustav HEP-a te na količinu predane subjekti imaju pravo potrošiti tu istu količinu u nekom drugom periodu po nultoj otkupnoj vrijednosti ili po vrijednosti koja uključuje ležarinu; redefinirati ulogu HEP-a u vezi otkupne cijene, koja se trenutno donosi proizvoljno i prihoda koji HEP stvara kroz izdavanje elektroenergetske suglasnost (trošak suglasnosti ne treba snositi investitor)
- uključiti mogućnost financiranja dogradnje/proširenja fotonaponskih elektrana i ostalih postrojenja OiE ukoliko se odnosi za vlastite potrebe

(d) **Aktivnija uloga** Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost koji bi prema modelu susjednih zemalja DČ trebao imati **STALNO otvorene natječaje za povećanje energetske učinkovitosti i kontinuirano ulaganje u energetska učinkovitost** u raznim sektorima i za razna ciljne skupine²

(e) Uvođenje **mjere umanjenja stope poreza na reinvestiranu dobit do 100%** (ovisno o iznosu ulaganja) za ulaganja u obnovljive izvore energije i investicije kojima se povećava energetska učinkovitost do razine vlastite neovisnosti (ne u komercijalne svrhe). Za velika poduzeća i kapitalna ulaganja se predlaže rok do 15 godina. Prijedlog je potrebno razraditi i uvesti i u Zakon o poticanju ulaganja. Mjera treba retrogradno uključiti sva započeta i provedena ulaganja u 2022.godinu

(f) Poticanje dugoročnih ugovore o kupnji energije iz obnovljivih izvora kojima bi se moglo utjecati na preoblikovanje europskih elektroenergetskih mreža i prevladavanje podijeljenosti

² (<https://www.ekosklad.si/gospodarstvo> / <https://www.energyagency.at/foerderungen.html>)

i rascjepkanosti globalnog energetskeg tržišta, te nametnuti pojačati interes za ulaganja u sektor OIE

- (g) Stvoriti prilike za potpuno iscrpljenje Invest EU programa koji je osmišljen kao ključni element dosad najvećeg paketa mjera za poticaja oporavka od pandemije covid-19 koji je EU predložila, te pomoći u izgradnji zelenijeg, digitalnijeg i otpornijeg europskog gospodarstva.
- (h) Promptno otvaranje natječaja vezano uz energetske obnove zgrada

Smanjenje fiskalnih i parafiskalnih nameta i rasterećenje plaća kojima se može djelovati na inflatorni udar poskupljenja potrošačke košarice unutar ove radne skupine pozdravljamo, no svakako je potrebno iznjedriti dodatne mjere kojima će se izravno djelovati na udar porasta troškova energenata.